

Stockholm den 4 oktober 2024

R-2024/1347

Till Klimat- och näringslivsdepartementet

KN2024/01391

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 20 juni 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Snabbare processer enligt miljöbalken för att stärka det militära försvaret.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen. Det är emellertid viktigt att det mer långsiktiga och övergripande behovet av att ansökningar om tillstånd till nya verksamheter och ändring av tillstånd med tillhörande villkor som är alltför tidskrävande i förhållande till behovet av att stärka försvaret, inom en rimlig tidsrymd verkligen hanteras i ordinarie tillståndsprövningar och genom anmälningar. Det vore vidare önskvärt med förtydliganden av när undantag från de processuella reglerna ska godtas, hur de materiella reglerna ska säkerställas samt när underlag för framtida tillståndsansökningar ska tas fram. Advokatsamfundet betonar även vikten av att allmänheten ges skälig tid för yttrande och att avsteg från den vanligtvis gällande rättskraften ska tolkas restriktivt. Dessutom måste det säkerställas att det finns tillräckligt med resurser för att genomföra de skyndsamma bedömningar som kommer krävas och att erforderlig tillsyn kan garanteras.

Synpunkter

Som framgår av promemorian har det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa försämrats och behovet av att bedriva försvarsverksamhet har ökat.

Advokatsamfundet instämmer i att hinder mot att Sverige uppfyller sina åtaganden efter inträdet i Nato måste undanröjas så snart som möjligt och att det då inte är ett alternativ att genomföra dessa förändringar genom sedvanliga tillståndsprövningar. Det kan därför bedömas rimligt att Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk har rätt att vidta vissa åtgärder efter anmälan samt ges rätten att avvika från vissa processuella regler under en begränsad tid. Detta bör dock endast kunna ske under förutsättning att den rätten begränsas på det sätt som framgår av promemorian och att det mer långsiktiga och övergripande behovet av ändringar som kan förutses, verkligen hanteras i ordinarie tillståndsprövningar och anmälningar.

Undantag från de processuella reglerna får enligt förslaget endast ske om verksamheten eller åtgärden enbart avser försvaret och en tillämpning av en eller flera av dessa bestämmelser skulle få en negativ inverkan på försvaret. Ett centralt kriterium för att undantaget ska komma i fråga är att det är tidskritiskt att en verksamhet eller åtgärd behöver genomföras. Hur försvarsinspektören för hälsa och miljö ska göra bedömningarna om vad som avses med negativ inverkan på försvaret och vilken tidsrymd som avses med tidskritiskt är inte tydligt. För att säkerställa att försvarsinspektören för hälsa och miljö gör enhetliga och rättssäkra bedömningar av när undantag ska tillåtas, bedömer Advokatsamfundet att det finns behov av tydlig vägledning, exempelvis genom att regeringen tar fram ett förordningsmotiv. Det framgår även av förslaget att undantaget endast ska avse de processuella reglerna, medan de materiella kraven vid tillämpningen av den tillfälliga förordningen är desamma som vid en tillståndsprövning enligt de vanliga reglerna.

Tillsynsmyndigheten ska ges rätten att besluta om upphävande eller ändring av villkor eller bestämmelser i befintliga tillstånd. Som redogörs för i promemorian rubbar detta den rättskraft som annars gäller för tillstånd. Advokatsamfundet delar den i promemorian framförda uppfattningen att en avsaknad av en sådan möjlighet skulle kunna medföra att gällande tillstånd och anmälda ändringar kan bli motsägelsefulla. Det är dock viktigt att avsteg från den annars gällande rättskraften tolkas restriktivt.

Den anmälande myndigheten ska enligt förslaget fortlöpande ta fram och dokumentera det underlag som behövs för en kommande tillståndsansökan. Det anges även att den myndighet som gör en anmälan har en skyldighet att samtidigt ta fram och dokumentera det underlag som behövs för kommande tillståndsansökningar. Advokatsamfundet anser att det är otydligt om den anmälande myndigheten förväntas

påbörja arbetet med att ta fram och dokumentera underlag i samband med anmälningen, eller om myndigheten förväntas ta fram ett underlag samtidigt som anmälan. Det behövs därför ett förtydligande avseende när underlaget förväntas tas fram.

Enligt promemorian föreslås att förordningen ska träda i kraft hösten 2024 och upphöra att gälla efter fem år. Den som gjort en anmälan enligt den tillfälliga förordningen kan dock fortsätta att bedriva sin verksamhet i ytterligare två år efter att förordningen upphört att gälla. I praktiken innebär det att en verksamhet efter en anmälan kan bedrivas i sju år utan att genomgå en ordinarie tillståndsprocess. Mot bakgrund av den bakomliggande lagstiftningen i miljöbalken, liksom vikten av att säkerställa de materiella reglernas efterlevnad, är det enligt Advokatsamfundet angeläget att det inom en skälig tidsrymd sker ordinarie tillståndsprövningar och anmälningar.

Försvarsinspektören för hälsa och miljö ska som utgångspunkt meddela beslut så snabbt som möjligt och senast sex veckor efter det att anmälan kom in. Samtidigt kan tidsfristen som ska ges till myndigheter, organisationer och enskilda begränsas om ärendet är brådskande. Det ska dock enligt promemorian fortfarande ges skälig tid för yttrande och rättssäkerheten får inte eftersättas. Vad som avses med skälig tid är dock enligt Advokatsamfundet inte tillräckligt tydligt angivet. Det är viktigt att berörda sakägare och berörd allmänhet inte fräntas rätten till skälig tid för yttrande. Ett förtydligande avseende innebörden av skälig tid är därför nödvändigt.

Advokatsamfundet delar uppfattningen att t.ex. buller från militär verksamhet inom totalförsvaret har en sådan övergripande samhälls- eller miljöbetydelse att toleransen mot störningar i vissa fall måste vara högre än för andra verksamheter.

Som framgår av promemorian kommer förslagen leda till fler anmälningsärenden och därmed ökade arbetsuppgifter för försvarsinspektören för hälsa och miljö. Vidare ställs höga krav på att anmälningsärendena ska hanteras inom angivna korta tidsramar. Efter att förordningen upphört att gälla förväntas Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk hantera ett stort antal tillståndsansökningar. Även domstolarna förväntas hantera en ansamlad mängd ansökningar om tillstånd som skjutits fram i tiden under den tid som förordningen varit gällande. Sammantaget krävs resurser för att säkerställa att myndigheterna har

möjlighet att göra korrekta och rättssäkra bedömningar på kort tid, samtidigt som erforderlig tillsyn behöver garanteras. Det är enligt Advokatsamfundet angeläget att det säkerställs att sådana resurser finns tillgängliga över tid.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander